

die Vorsehung die Türken nach Europa geführt? Učenec premišlja, in profesor mu pomaga: No, wäre sonst der Protestantismus zu seiner gesetzlichen Anerkennung gekommen? O. Nein. — Professor: Also sehen Sie; darum! — Ist aber die Geschichte über Peter von Amiens wahr? O. Nein. — Prof.: Es ist nur eine Fabel itd. — To se je neki vpričo duhovnega šolskega svetovalca (gosp. dr. Jarca) govorilo. Da sta oba učena gospoda v tem ene misli, bilo bi pregrešno misliti. Je li to maslo hvalisane nemške kulture za našo gimnazijo?

— (Dopisniku D. „iz dolnje Kranjske“ v „Slov. Narodu“) je drago bilo mahnti tudi po „Novicah“ in brati jim levite o tem in unem. Povod temu, da si je iskreni rodoljub jetra svoja olajšal žolca, dala mu je „zastavica“ v našem 26. in 27. listu. Ko bi gosp. dopisnik vedel, kaj je odvrnila in kaj doségla ona naša „zastavica“, gotovo bi „Novicam“ ne bil tako „prebritke sulice“ v prsi sunil, da niso več „toliko slavne“, kakor jo jim je v svoji „rešitvi zastavice“! Ker pa ne gré, da bi „Novice“ rešitev „zastavice“ v 27. listu pred svetom razkladale, prosimo gosp. dopisnika „iz dolnje Kranjske“, naj se potrudi do nas, da mu povemo, kar v svojem kotiču ne vé, in nadjamo se, da bode skesan na svoje prsi trkal: „mea culpa, mea maxima culpa.“ V obče nas nikakor ni volja spuščati se v pričkanje z domačimi časniki in domačega umazanega perila prati pred svetom, da saj po svoji krivdi ne prikladamo tistim, katerim je prav srčno mazilo, da morejo reči: „evo, kako se koljejo med seboj!“ „Novice“ so od nekdanj imele viši namen kakor s škandalom iskati si bralcev in naročnikov, in tega vodila se bojo dosledno držale, dokler bodo. „Novice“ — hvala temu vodilu! — so ravno po njem dosegle toliko veljavo, da dve, tri vrstice več vspeha imajo na desno in levo, kakor cele strani družih „debelih“ spiskov. Ako tudi o tem hočete dokazov, pridite do nas, gospodine, in povedali vam bomo marsikaj. — Kar pa se tiče zgodovinskega Vašega razkladanja o „notranji Avstriji“, o „kraljestvu ilirskem“ itd., prosimo Vas, da se potrudite „Novičine“ liste poslednjih let prebirati in gotovo ne bote iz mrtvila klicali niti „Innerösterreich-a“, v katerem Slovenec gotovo pogine, niti „kraljestva ilirskega“, ki bi bil le nesrečen dvalizem za Slovence. Nam Slovencem, žalibog! „zgodovinsko pravo“ ni nikakoršne pogače peklo kakor našim bratom Čehom, zato kaže malo zrele politike, kdor se vstopa na isto podlago, na kateri po pravu zgodovinskem stojé Čehi. „Novice“ še danes nimajo nič preklicovati, kar so trdile svoje dni in še danes jim je dvalizem to, kar jim je nekdanj bil — nesreča Avstriji, in o tem so gotovo vsi naši rodoljubni zastopniki v deželnih zborih in v državnem zboru iste misli. Sicer pa tudi „Novice“, kakor nobeden, ki očitno dela pred svetom, niso tako tesnega srca, da bi se ne podvrgele kritikovanju, al to more in mora zahtevati vsak, kdor se poštenega čuti, da mu vsak zakotnež ne podtika sebičnih namenov, podkupljenja in kakor koli se tiste nesramne psovke imenujejo, ktere je „iznajdel“ nekdanj vrednik „Zuk.“, pa je v očitni pravdi na laži ostal. „Est modus in rebus, sunt certi denique fines“ — to je meja, na kateri se ubije hudobno natolcevanje. In temu mora konec biti! Kdor ima dokaze zoper tega ali unega za Leskovko „ta je prva“ — naj stopi ž njimi na dan, da poznamo podkupljence; kdor pa dokazov nima, naj brzdá svoje rodoljubje, ki mu raznaša srce, ker ne gre vse kakor bi on in mi radi, da se ne pregreši o takih psovkah! Poštenje je svetinja, ktere se ne sme dotakniti tolovajska roka, in pravilo: „calumniare audacter semper aliquid manet“ — je vražje početje.

V ta odgovor prisilil nas je „Slov. Nar.“ dopisnik. Ako se ne loti naše časti, ne bomo mu več odgovarjali, naj piše kar koli hoče; mirne vesti prepuščamo razsodbo treznim bralcem, katerih je mnogo več na svetu kakor strastnih; tudi „Novic“ ni nikoli volja bila in tudi danes ni prepirati se, da se ne bode po pravici reklo: „Novi časniki — novi prepiri!“

— Ravnokar je prejela čitalnica naša od rodoljubnega gospoda trgovca A. C. Fabiani-a in gospé njegove prekrasni sliki Slovenca in Slovenke okolice tržaške v znamenje, „da tudi na bregovih jadranskega morja živo bijejo srca za blagor, srečo in slavo slovenskega naroda.“ Mi pa kličemo rodoljubnim dariteljem: slava!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Vsled postave od 1. julija l. l. se namesti papirnatih desetih in srebrnih desetih od 1848. in 1849. leta izdaja že nov denar (drobiž) po 20 in 10 krajc. Kovan je iz srebra in kupra; v dvajseticah je vsacega pol, v desetih pa je srebra nekoliko manj. Na sprednji strani je za neogerske dežele napis cesarjev v latinskem jeziku, na zadnji ste v cesarskem orlu številki 20 ali 10 z letno številko 1868; za ogerske dežele je napis v magjarskem jeziku. Ogri si kupujejo tudi kuprene solde po 4 krajc. in po 1 krajc.

— V komisiji, ki jo je ministerstvo kmetijstva sklicalo na Dunaji, je bilo rečeno, da prvi pogoj za razširjenje dobrih vednosti v sviloreji je podučevanje šolske mladine v ljudskih šolah in posebno v realkah; zato je treba, da se učitelji v preparandijah teoretično in praktično podučujejo v sviloreji. Izdelala je ta komisija tudi program za svilorejnico v Gorici, kjer se bojo skušnje in preiskave delale o zadevah sviloreje. Za podporo sviloreje je bilo odločeno dolnji Avstriji 800, gornji Avstriji 500, Salcburškemu 150, Česki 2800, Galiciji 800, Bukovini 250, Moraviji 500, Šleziji 1200, Štajarski 800, Kranjski 300, Koroški 300, Dalmaciji 2000, Trstu 400, Istriji 800, Goriški 1700 in Tirolski 1700 gold.

— Novi c. k. deželni poglavarji so imenovani. V Trst na mesto barona Bacha pride c. kr. podmaršal Möring za začasnega voditelja deželne vlade, — v Dalmacijo na mesto c. kr. podmaršala barona Filipovića generalmajor vitez Wagner, — na Koroško gré za c. kr. deželnega glavarja baron Kübek, bivši predsednik goriške c. kr. okrajne gosposke, grof Hohenwart pa gré iz Celovca za c. kr. deželnega glavarja v gornjo Avstrijo; — grof Chorinskega, bivšega c. k. deželnega glavarja na Dunaji, namestuje ondanjji podpredsednik vitez Weber Ebenhof. Tudi Bukovina in Šlezija ste dobili nova deželna glavarja na Dunaji med strelci govornikov za „veliko Nemčijo.“ Tako neslano so govorili večidel, da te govornice presedajo celó treznim dunajskim časnikom, in „Fremdenblatt“ jim kar naravnost pravi, naj se grejo solit s svojo velikonemško propagando, kajti Avstrija jim ne bo več pečeni kostanj iz ognja lovila. Nemški rogovileži avstrijski pa so pri bokalih vina celó pozabili na to, da jih poslušajo nenemški Avstrijanci, ki se po pravici pritožiti morejo, da se mnogonarodna Avstrija dela za Nemčijo! Tudi minister dr. Giskra se je opekel s svojim govorom, v katerem je povzdigoval nemško kulturo: velikim Nemcem ni vstregel, ker oni hočejo nemško državo, Slovane pa je tudi žalila himna na „nemško kulturo“. Poljska „Gaz. Narodova“ pravi, naj bi cislajtanski minister na ustavo prisegal, a ne na nemško kulturo. Kultura (omika) je občno blago, a ne nemško; kakor francozke, laške kulture ni, tako

tudi ni nemške kulture, ako se pod nemško kulturo ne mislijo uradniki, kateri v šoli in v uradnih narode ponemčjujejo.“

Česko. — Narodnih shodov je pri nas čedalje več. 2. dne t. m. se je v taboru „na Šaldah“ zbralo čez 6000 ljudi; zabavali so se s petjem in godbo. Brezštevilni so bili klici na slavo koroni sv. Vavclava in zgodovinskemu pravu. 8 vladnih komisarjev je bilo pričujočih.

Ogersko. Iz Pešta. Obravnava nove rekrutne postave se je začela v deželni zboru. Poslanec Madarasz, eden izmed prvakov levičnikov, je zavrgel vso to postavo, češ, da po njej pogine Ogerska. Poslanec Pataj trobi v isti rog, rekši: „kaj morebiti mislite, da je Bog Magjara zato vstvaril, da pod tujo komando gré v vojsko?“ Klapka, glasoviti kolovodja puntarske armade 1848. leta in takrat zakleti sovražnik Avstrije, zdaj pa Pavel iz Savla, branil je pa novo postavo tako-le: „Bili so časi, ko tudi jez sem z vso silo delal na to, da Avstrija pogine; zdaj drugače mislim. Tisti dan, ko je bil kralj naš kronan in je prisegel na vstavo našo, sem se podvrgel volji narodovi. Ravnati se moramo po okoliščinah časa in če nismo prejeli najboljšega, moramo sprejeti saj kar je dobro. Jez sem želel, da bi se bil stalni armadi dal ogerski značaj; al na Dunaji nočejo edinstva armade v poskušnjo dvalizma djati, in zato sprejemem osnovano postavo za zdaj, trdno prepričan, da iz te podlage bode sčasoma izcvela ogerska armada. Ako bi ta postava ne veljala le za 10 let, ne bi jej pritrnil za nobeno ceno, — al pod tem pogojem jo sprejemem, kajti v 10 letih utegnejo priti ugodnejši in boljši časi za nas (gromoviti dobro-klici).“ — Magjari so vse dobili, kar koli so hoteli in vendar jim je vse le — „figa“, kakor preprosti Slovenec pravi. Da je Klapki nova brambovska postava le začasna (provizorna), kdo bi se čudil, kdor delovanje Klapkovo pozna. Kakor so o Saturnu mislili, da žrè svoje otroke, tako bode tudi dvalizem sam sebe požrl; napihoval se bode tako dolgo, da počí!

Srbija. Iz Belega grada. 28. dne u. m. zjutraj ob 6. uri so vstrelili 14 hudodelcev, ki so bili krivi umora kneza Mihajla. Poleg dolge jame, ki jim je bila skopana za grob, so bili obsojenci na kole privezani, dokler jih niso zaporedoma puške zadele. Mnogo naroda se je sešlo na prostoru krvave sodbe; pri vsakem strelu je množica preklela hudodelnika, ko je črno dušo izpustil.

Rim. Po najnovejšem izkasku se je v veliki noči štelo v Rimu 217.378 prebivalcev, tedaj za 1805 več memo lani. V Rimu biva 29 kardinalov, 28 škofov, 1372 duhovnov in klerikov, 799 bogoslovcev v seminističnih; v samostanih (klostrih) je 2947 minihov in 2191 nun; vse duhovščine je 7366, in sicer 2228 svetne, 5138 pa samostanske. Druzih, neduhovnih prebivalcev šteje Rim 189.740, in sicer 97.441 možkih, 92.299 pa žensk. Družin (familij) je 42.076, in to je nenavadno ugodna razmera za socijalno življenje. Dalje živi v Rimu vojakov 10.738, 326 možkih in 41 žensk v pregnanstvu. Nekatoličanov je 488, judov 2394, judinj 2208. — Začetnih ljudskih šol je za fante 40, ktere obiskuje 6690 učencev, ki ne plačujejo šolskega denarja, 3815 pa taci, kateri plačujejo, — dekliške šole pa obiskuje 9199 učenk, ki ne plačujejo šolskega denarja, 2661 pa taci, ki ga plačujejo. V začetne ljudske šole hodi tedaj 25.917 otrok. Za više znanosti je v Rimu vseučilišče, licej papeževnega seminističa, kolegij „di propaganda fide“, gimnazija pri sv. Mariji „della Pace“, kolegij pri sv. Tomažu „sopra Minerva“, kolegij pri

sv. Bonaventuri in pa tehnika geodezije in ikodometrije. V te više šole hodi 3.552 mladenčev.

Gospodom obiskovalcem prvega slovenskega tabora!

Tistim gospodom obiskovalcem 1. slovenskega tabora, kateri pridejo iz Ljubljane, iz Celja, iz Maribora, iz Zagreba in pa iz Čakovca, dalo je slavno c. k. priv. južno železniško društvo to polajšanje, da se jim bodo davale 7., 8. in 9. avgusta karte za vožnjo v postajo Ormuž (Station Friedau), in 9., 10. in 11. avgusta za vožnjo iz Ormuža nazaj tje, kjer so vstopili, za polovico navadne cene. Tisti gospodje obiskovalci pa, kateri bi v medpostajah vstopili, dobijo lahko po dotičnih načelnikih postaj (Stations-Chefs) tudi za polovico navadne cene karte za sem in nazaj od poprej imenovanih postaj (iz Ljubljane, Celja itd.). Samo, da te karte veljajo le za vožnjo v Ormuž in iz Ormuža tje, kjer je kdo vstopil. Taka karta bi, ako bi kdo pri kateri drugi postaji izstopil, ob vso veljavo prišla.

Pogovori v taboru se začnejo ob treh popoldne.*

V Ljutomeru 1. avgusta 1868.

Odbor za 1. slov. tabor.

*) Odbor veljavnih mož v posebno natisnjenem razglasu kliče rojake z navdušeno besedo v ta tabor ter pravi: „Pridite vsi, kolikor je koli mogoče, in kdor koli od doma more. — Samo ako nas bo jezera in jezera pod milim nebom zbranih, bodo imeli naši sklepi veljavnost pri visoki vladi in bo ona na-nje gledala. — Še enkrat Vam kličemo: na noge slovenski možje, ako vam je še kaj mar za stare pravice! Pride naj vsak, bodi-si kmet (želar), nagornjak ali vincar. Samo če bomo iz vseh stanov združeni kaj sklepali in sklenili, potem bomo kaj dosegli, da nam bo boljše šlo, nego zdaj! Na noge toraj! Zdravimo in zbudimo se iz svojega tako rekoč mrtvaškega spanja! Pomagajmo si sami! kajti ako si ne bomo sami pomagali, nam ne bo nihče na tem svetu pomagal. Nihče iz nobene hiše vseh vesnic, posebno ormuškega, ljutomerskega in gornje-radgonskega okraja ne sme 9. avgusta 1868 popoldne v Ljutomeru manjkati!“

Kursi na Dunaji 4. avgusta.

5% metaliki 58 fl. 75 kr. Ažijo srebra 111 fl. 25 kr.
Narodno posojilo 62 fl. 75 kr. Cekini 5 fl. 93 kr.

Žitna cena

v Ljubljani 2. avgusta 1868.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 5 fl. — —
banaške 5 fl. 75. — turšice 3 fl. 40. — soršice 3 fl. 90. — rži
3 fl. — — ječmena 2 fl. 30. — prosa 3 fl. — — ajde 2 fl. 60. —
ovsa 2 fl. — — Krompir 1 fl. 20.

Loterijne srečke:

V Gradcu } 29. julija 1868: 19. 9. 86. 2. 77.
na Dunaji } 72. 54. 63. 31. 36.
Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 12. avgusta.